

1 — POLIKSENA

Zastala je na vrhu i oprezno kročila na stepenice. S polumrakom neispravne prve neonke u nizu redom su se stapale crne cipele s visokom štiklom, crne mrežaste čarape, crni kožni minić, crne dugačke čipkane rukavice i crni pripijeni korset. Koraci su lagano otkucavali nadole prema stanici metroa, dok su joj se stepenice neprijatno ugibale pred nogama, a bleđa svetlost neona činila da vazduh oko nje titra i tera je da čkilji. Hladan znoj ranojutarnjeg mamurluka počinjao je da joj rosi vrat, a najgore je tek predstojalo.

Pažljivo je stupala dalje, kruto, prihvatajući se za zid svakim korakom. Kroz pulsiranje u slepoočnicama i naočare isprskane kišnim kapima ugledala je negde dole sebi sličnog. To ju je malo prenulo, skrenulo pažnju s nabadanja sledećeg stepenika i nateralo da obriše stakla. Da, možebiti da je to neko iz ekipe, ali ko? Vratila je naočare i još više usporila. Momak je imao dugu, ravnu i tamnu kosu, corpse paint na licu i nije bilo moguće

lako prepoznati ga. Njoj okrenut profilom, odsečnim je pokretima sprejom ispisivao nešto na zidu.

Poliksena se odvojila od zida i polako nastavila dijagonalno. Kitnjasta slova bilo je teško razgonetnuti, ali joj je reč bila toliko poznata da nije morala da sačeka da je poslednji trzaji kantice spreja ispišu do kraja. Stala je i zagledala se u svoje ime.

Bubnjalo joj je u ušima dok se momak lagano okretao, nešto stariji i mnogo manje našminkan nego što joj se najpre činilo. Odnekud joj je bio poznat. Ali odakle? Uputio joj je osmeh i potrčao uz stepenike, preskačući po dva. Nije se ni osvrnuo.

Ona produži nadole, ovoga puta brže. Bubnjanje u ušima kao da se prenelo na celo telo, nervozno je prebiralala po mislima ko bi onaj momak mogao biti. Bilo joj je krivo što mu se nije obratila, makar da šturo pohvali ornament u vidu njenog imena ostavljen na zidu, ali je dobro znala da je veoma mala mogućost da ikad uradi tako nešto. Neprijatan osećaj u grudima terao ju je da ubrza.

Dole ju je čekala devojka. Jedna od njoj sličnih. Već zadihana, zama-gljenog pogleda, primila je od nje savijeni papirić.

Glavobolja.

Teško disanje.

Ivica. Napada. Panike.

Stanica se okretala dok je nespretno trčala prema klupama. Plitko dahćući, bučno je svalila svojih 120 kila. Hladnoća klupe kazivala joj je da je desna čarapa pocepana na butini. Zagledana u sklopljeni papirić, pri-metila je sasušene ostatke bljuvotine na miniću i odsutno ih izgrebala. Dr-hteći, njeni prsti s izgrizanim u crno lakiranim noktima otvorili su flajer koji je najavljivao večerašnji nastup blek metal benda „Poliksena“.

2 — THE JOKE'S ON GOOGLE

Bilo je prohladno i jeza joj se podvlačila pod kratak kišni mantil. Ispod tankog platna drhtalo je krhko telo devojke u kasnim dvadesetim. Bila je obazriva. Na stanicama podzemnih železnica ljudi uvek treba da se paze manijaka. Pogotovo kada se tamo nađu u gluvo doba noći. Stajala je na pokretnom stepeniku koji je vodio dole. Promaja se igrala sa njenim crnim uvojcima, kvareći joj frizuru. Nije obraćala pažnju na to. Pomno je posmatrala ispred sebe azijski zakošenim očima. Osvrnula se i nesvesno odahnula kada je ugledala prazno stepenište. Prekrstila je duge prste i pucnula zglobovima. Stara navika koju je praktikovala u trenucima nervoze. Ohrabrivala je sebe da izdrži još metar, dva. Zabrinjavalo ju je što ga još uvek ne vidi.

. . .

Nasmešio se na zvuk pristigle poruke. Poslednje dve nedelje svako veče pisala mu je u isto vreme. Nadigao mu se na slatku pomisao da će i

večeras četovati sa njom. Možda će je ovog puta nagovoriti na sajber seks, a posle i na nešto više? Ona. Pem. Naletio je na nju na nekom forumu. Ostavljala bi po reč, dve i nestajala. On je imao oko za takve. Stidljive. Voleo je da ih jebe, da im razbija aure čednosti i snobovskog gađenja na seks. Ma dođavola! Dve nedelje proseravanja na četu su blizu maksimuma njegovog strpljenja. Otkucao je pozdravne reči i odmah predložio viđenje.

. . .

Kada je konačno počeo da se nazire ispod donje ivice viseće reklame, osetila je olakšanje. Tačno na vreme, nije varao. Mladić, očigledno talentovan za crtanje grafita, tamno crevnim sprejom vešto je ispisivao njeno ime na zidu stepenica koje su vodile na gore. Nasmejala se osmehom simpatija prema njemu. Upoznala ga je na Internetu i grafit je bio njena ideja. Obećala mu je piće ako uspe da joj napiše puno ime na tom zidu, za vreme jedne njene vožnje stepeništem. Dopao joj se način na koji je stilizovao prva tri slova. Oslonjen na par izbočina u produžetku gelendera, mladić je brzo napredovao. Nesumnjivo bi ispunio zadatak.

. . .

Drkao je sa posebnim uživanjem te večeri kada je pristala da se nađu. Poslala mu je fotografiju. Izgledala je bolje nego što ju je zamišljao. Nije očekivao da će tako brzo pristati. Bio je uveren da će bar mesec dana morati da je laže da mu je draga, da je on nežan dečko koji želi da je drži za ruku i vodi u šetnje. Iako je postavila neobičan uslov povezan sa njegovim hobijem, ovako mu odgovara više. Obaviće i to smaranje da dođe do nje, a onda će da je jebe. Internet je konačno emancipovao i stidljive kučke.

. . .

Zauzet poslom, mladić nije primetio njen dolazak. Možda je i bolje tako. Mrzela je da im hvata poglede u poslednjim trenucima. Nekako su svi izgledali kretenski onako iznenađeni. Kada joj se našao u paraleli, opet se osmehnula i iz desnog džepa mantila izvukla pištolj sa prigušivačem. Jednim hicem raznela mu je potiljak. Telo mladog čoveka tiho se spustilo na metal i nastavilo put prema gornjoj platformi. Naježila se preplavljena čistim uzbuđenjem zbog ubistva koje je planirala dve nedelje. Ko im je kriv kada se ni jedan od njih nije setio da proveriti značenje njenog imena? To-liko njih visi na Internetu danonoćno. I koliko čovek treba da bude glup

da bi poverovao da atraktivna devojka, jedino žensko na forumu o oružju, želi da se vidi sa gubitnikom, čiji ograničeni mentalni kapaciteti nikada ne bi bili u stanju da u oružju sagledaju uzvišenu estetiku umiranja? Pratila ga je pogledom neko vreme, ona voli da upozna svoje žrtve. Vratila je pištolj u džep i mirno sačekala kraj stepeništa. Kroz brujanje dolazećeg voza, sa prvog sprata prodirali su krici noćnih putnika. Zastala je i duboko udahnula. Osmeh je i dalje titrao njenim zadovoljnim licem. Kada se voz zaustavio, staloženo je ušetala i skinula mantil. Sela je u prazan vagon i zapalila cigaretu. Golo telo odreagovalo je na hladno drvo drhtajem i stvrdnjavanjem bradavica na punim dojka. Kroz prljavi prozor bacila je pogled na polumrak odlazeće čekaonice. Da, ljudi uvek treba da se paze manijaka na stanicama podzemnih železnica.

. . .

Kako se zoveš devojčice? Pem. Pembunuh, to mi je ime.

3 — ELEONIDA

Eleonida je osetila smrad čim je prislonila kartu na čitač kapije. Metro je obično zaudarao na vruć vazduh, ali toga dana svuda je osećala miris spaljene kose.

Ignorisala ga je, kao što se trudila da ignoriše težinu ranca na leđima. Stala je na pokretne stepenice i dopustila da je odvuku u dubinu.

Ubrzo je primetila klinca. Nalazio se u traci do njene i nekako se popeo na metalnu ploču između stepenica i zida. Eleonida je pokušala da vidi šta tamo radi.

Znala je da je bilo kakvo penjanje na ploče opasno — uglačani aluminijum mogao je da postane vrlo dug i vrlo poguban tobogan. Zato su ploče bile načičkane poprečnim pregradama. Videla je da se klinac petama oslanja na jednu od njih. Izgledalo je kao da ga niko drugi ne primećuje.

Trenutak kasnije, bila je pored njega. Na zidu se nalazilo, napisano svežom, krvavo-crvenom bojom, njeno ime.

Dečak, koji je zapravo bio mladić tamnih očiju, pogledao je pravo u nju. Eleonida se sledila zbog ove slučajnosti.

Spaljena kosa.

Eksplוזija je protresla tunel. Stepenište se izvilo kao zmija, i bacilo Eleonidu.

Ipak, nekako se uhvatila za ogradu. Rebrasti stepenici bežali su pod njenim nogama kao da su povezani koncem. Osetila je da joj stisak klizi sa gumiranog gelendera.

Ugledala je šaku. Mladić joj je pružao ruku, držeći se drugom za zaustavnu pregradu. Stepenice su nestale u ambis, praćene užasnom bukom. Pustila je gelender i pružila ruke. Mladić ju je zgrabio i povukao.

Stisak mu je bio snažan. Bila je sigurna. U stvari, osećala se dovoljno bezbedno da pogleda oko sebe. Na svim trakama, spasioci slični njenom vukli su putnike sa uništenih stepenica.

— Ne — rekla je mladiću, ali ovaj nije odogovorio.

Zažmurila je. Na trenutak, osetila je kako joj plameni ližu lice, a kosa postaje buktinja. Neopisiv bol, kraći od treptaja oka.

Otvorila je oči. Drugi putnici nalazili su se u svojih rukama spasilaca. Zajedno, parovi su se dizali u ništavilo iznad. Na zidovima nije bilo drugih imena.

Mladić ju je i dalje držao, ali se nisu pomerali. Tunel podzemne željeznice je nestao, baš kao i rasturene stepenice. Eleonida je pogledala njegovo lice, a izraz potpunog razumevanja naterao ju je da se seti.

— Bomba... prerano je eksplodirala — rekla mu je, a zatim se ponovo našla u tunelu.

Stala je na pokretne stepenice i spustila ranac pored sebe. Pogledala je na sat. Plan je bio da uđe u voz tokom poslepodnevne gužve.

Preko noge osetila je da se nešto pomera u rancu. Primarni detonator se zapalio, a stvar se odmah potom pretvorila u vatrenu loptu. Eleonida je gorela, njena pluća punila plamenovima. Napokon, toplota je probudila glavnu masu eksploziva i prekinula agoniju.

Ona i njen spasilac koji nije bio to polako su tonuli u dubinu. Shvatila je zašto su joj njegove oči izgledale tako crno.

4 — GRAFITI SVETLA I TAME

Približavam se, uplakana, pokretnim stepenicama koje će me odvesti u utrobu stanice, na voz ka svom stanu. Potrebniji mi je nego išta, nego cigarete koje ostavih tamo, na žurci, kada sam ga zatekla u kuhinji sa njom.

„Kretenu jedan, kretenu!“, psujem, kroz suze, pustim holom obično prepun putnika i svakakvog sveta.

Pogled na sat mi govori da je ponoć odavno prošla. Užurbano, stupam na stepenište. Silueta muškarca, koji stoji u prostoru između eskalatora i zida šarajući grafit mi privlači pažnju.

Slutnja mi prostruji umom, donoseći jezu. Okrećem se oko sebe, uveravam u ono što mi je titralo na rubu razuma.

Sama sam! Nikog, od kako sam napustila zabavu, nisam srela, ni jedno živo biće, sve do sada. Zaokupljena njegovom izdajom nisam obraćala pažnju na okolinu. Uprkos poznim satima, stanica bi trebala da vri od naroda, od žbirova, klošara i povratnika iz noćnog života, sigurna sam u to, znam, nije mi prvi put da se vraćam u ove sitne sate. Kako se zvaše ova stanica? Na vrh mi jezika, nikako da se setim a svakodnevno je prolazim,

ka poslu. Konačno vidim grafit i čoveka koji ga stvara crvenim sprejom na belom zidu. Običan natpis, bez crteža. Prolazim kraj njega, stepenice me tiho nose, ne odaju moje prisustvo. Odižem pogled i čitam: — Hermelina Pačuli, dobrodošla –

Dobrodošla, ali gde? Hermelina Pačuli? Neobično ime, sasvim nepoznato u ovoj državi. Kojoj državi? Ne mogu se setiti imena zemlje u kojoj živim, u kojoj sam rođena i odrasla. Pomišljam — Previše vina. I trave.

Na dnu, neonke počinju divljati. Pale se i gase. Tunel koji vodi ka peronu je čas mračan, čas osvetljen.

Osvrćem se, lik me i dalje ignoriše, zabavljen svojim zidom.

Jezu zamenjuje strah. Stroboskopski ples neonki kao da me doziva, da budem uloga žrtve u njenoj tamnoj scenografiji. Još desetak metara i stižem dole, u igru svetla i tame. Razmišljam da uzmem taksi, ima ih uvek oko stanice, da odjezdim kroz noć, kući, da se isplaćem uz šolju čaja. Donosim odluku dok mi kandže panike razum paraju. Poslednjih par metara trčim niz stepenice, užurbano prelazim na suprotni eskalator, koji me polako odiže ka izlazu i taksistima. Pretnja iz tunela mi se lepi duž kičme,

gamiže po leđima. Bilo mi udara sumanuto, šumi u ušima. Okrećem se, ne mogavši se uzdržati, da pogledom razbijem ledeni dah straha koji osećam za vratom.

Neonke su utihnule, ugašene. Sigurno je dole nestalo struje. Panika se povlači pred zaključkom ali strah ostaje. Približavam se liku. Ne znam odakle mi hrabrost, ne razmišljajući prekoračujem rukohvat. Polako prilazim. I dalje me ne primećuje.

„Možeš mi pomoći?“

Na tren zaustavlja ruku u pokretu. Zatim, nastavlja kretnju. „Molim te, da me ispratiš do taksista?“

Ne reaguje. Kao da me ne čuje. Grozničavo razmišljam, pokušavam strah da odagnam ali strah ostaje u meni. Čitam natpis:

— Hermelina Pačuli, dobrodošla u naš svet –

„Izvini, ko je Hermelina Pačuli?“ Pokušavam ponovo dok srce udara sumanuto.

Okreće glavu ka meni. Sunčane naočare ne daju da mu vidim oči i nameru u njima.

„Ti si Hermelina Pačuli“, odgovara dubokim, zvonkim glasom kojim odzvanja tunel eskalatora. Novi talasi jeze nadolaze.

„Ne bre, nisam ja ta, zovem se... zovem...“

„Kako se zoveš, sestro?“ Usne neprirodne boje mu se razvlače u tanan osmeh.

„Ja, ja, ne mogu se setiti, popilo se, duvalo, ne znam, molim te, otprati me do taksija, želim kući.“

„Lična karta!“ Ton glasa me tera da hitro zavučem ruku u torbicu. Otvaram ličnu, u njoj moja slika, ispod ime Hermelina Pačuli.

„Šta se ovde dešava? Šta?“ vrištim histerično.

Čovek skida naočare i dva kao noć crna oka, bez beonjača, bez išta ljudskog u sebi, zure u mene. Skamenjena od straha, cvilim, nemajući snage za vrisak, gledam kako da umaknem, preskakujem rukohvat, nespretno, trčim uz eskalator, posrćem, konačno oslobađajući vrisak iz grla. Čujem iz tame, na dnu, kako grozni glasovi melodično dozivaju moje ime. Pretrčavam hol stanice, izlazim u noć.

Tama je svuda oko mene, sva svetla grada su nestala. Grad je nestao. Osvrćem se oko sebe, klonem na kolena i vrištim.

„Hermelina dušo, probudi se!“ Otvaram oči, sneno, i gledam u lice drugarice. Usta su mi suva, gore.

„Ružno si sanjala. Vrištala si.“ Ustajem sa kauča, pravim grimasu i nesigurno teturam ka kuhinji, u potrazi za čašom i slavinom. Otvaram vrata, pogled mi se ustavlja na njegovim leđima. Da prozborim, ne mogu. Iznenadjenje i neverica ne daju glasu grlo da napusti. Ona, u njegovom zagrljaju, me gleda, podrugljivo. Bes mi zamračuje vid, natapa mi um i dušu.

„Đubre jedno, đubre!“ vičem, dok mu zabadam veliki nož, koji zgrabih sa stola, između plećki. Ona vrišti nad njegovim beživotnim telom. Bezglavo napuštam stan, istrčavam van, na ulicu, plačem. Ne vidim farove autobusa, ne čujem škripu kočnica. Udarac me odbacuje metrima daleko, u tamu nesvesti, u smrt.

* * *

Približavam se, uplakana, pokretnim stepenicama koje će me odvesti u utrobu stanice i vozu ka stanu. Potrebniji mi je nego išta, nego i cigarete koje ostavih tamo, na žurci, kada sam ga zatekla u kuhinji sa njom...

5 — AGRONA

Izvršni sudija Agrona spuštala se pokretnim stepeništem ka podzemnoj železnici kada je na zidu iza stepenica koje vode na gore ugledala mlađića kako na zidu sprejom ispisuje: „Agrona“.

Nanišanila je, prosula mu mozak po škrabotini, i pozvala Odeljenje za čišćenje kako bi uklonili ostatke prestupnika i štetu koju je prestupnik načinio.

6 — NAVENKA

Silueta nazubljene betonske konstrukcije iznad ulaza u metro stanicu na Moskovskom trgu podsetila je Nevenku Borisovu na neko drugo vreme i neku drugu zemlju.

U predvorju, par puta je udarila rubom čizme o čizmu da strese sa njih lepljiv, prljav sneg, a zatim kupila kartu za jednu vožnju. Ako ovoga puta odluči da rodi dete, možda i poslednju u tom smeru.

Dve stanice do iznajmljenog stana u blizini Trga Lajoša Košuta u kome je živeo njen Kurt. Preko reke, u centar. Leti blizu i peške; zimi, ipak, predaleko.

Stanica je bila gotovo prazna, iako je noć tek počinjala. Podigla je pogled ka ekranu. *Dva minuta*. Nesvesno podrhtavanje uglova usana i mišića ispod oka. Posumnjala je da može stići na prvi voz. Ipak, poništila je kartu i požurila dugačkim hodnikom do pokretnih stepenica koje su vodile strmo nadole.

Najdublja stanica gradskog metroa, objasnio joj je Kurt, pre par godina. Dva stranca u stranom gradu, svako na svojoj modnoj pečalbarskoj misiji. Tada je bilo prerano. Nažalost, sve više joj se činilo da je njemu i sada prerano. Da će njemu uvek biti prerano.

Bojeći se da se ne oklizne u čizmama sa visokom potpeticom, samo je stajala stepeništu, koje ju je nosilo naniže. A onda, sledeći prizor: preko puta, na ne više od tridesetak centimetara širokom podestu između drugog kraka pokretnih stepenica i zida, oslonjen na lakat, leđima okrenut leži veoma sitan mladić/dečak u radničkom kombinezonu, sa kapom koja bezuspešno pokušava da zauzda bujne pramenove. Koščatom šakom obuhvatio je metalnu bocu sa sprejem i ravnomernim pokretima, pritiskajući i puštajući vrh, završava grafit na zakošenom zidu iznad glave. Lice mu se ne vidi. Slova su braon boje, jedva desetak centimetara visoka i pružaju se od jedne do druge uramljene reklame, od već završene božićne rasprodaje u IKEA-i do retrospektive italijanskog giallo-a u MNFA.

NAVENKA, promiče pored nje.

Šta je ovo? Skrivena kamera?

Naglo se osvrnula oko sebe i na desetak stepenika iznad ugledala još jednu osobu, omanju crnpu rastu ženu, koja je ravnodušno gledala iza nje, ili kroz nju.

Sa druge strane, završivši posao, dečak/mladić je stavio prozirni poklopac na vrh smeđe boce sa siluetom čoveka, i spustio je u ranac na leđima. Zatim se vešto odbacio unazad i dočeka u čučanj na pokretnom stepeništu, koje ga je ponelo naviše. Nije se nijednom osvrnuo.

Na kosi je osetila nalet vazduha potisnutog vozom koji je pristizao na stanicu. Lopatice ventilacionih naprava, nalik na dve turbine avionskih motora, zacvilele su u trenutku kada je, i dalje zgrčen, u čučnju, prolazio pored njih, sve manji i manji. Prodoran pisak, ptičji, detinji, zaparao joj je uši.

Rajsferšlus kožnog bodija, ispod aleksandar mekvin sakoa od tvida, odjednom je postao jako hladan duž još glatkog i ravnog stomaka. Talas jeze prođe joj telom. Pritisnute, ali i već jednom operisane grudi, sve više su je bolele. Kurt je voleo da joj kupuje jeftinu kožu i vrlo skupu odeću. *I bičeve.*

Naravno, Kurt ni za koga nije bio Kurt, sem za nju. Za Kurta, i za bičeve, znali samo on i ona. Ali Navenka je već dugo bila Nevenka. Za sve, uključujući i njega.

Mada, da li baš za sve?

Braon slova su polako iščezavala u daljini. Voz je pošao sa stanice.

Za trenutak je osetila potrebu da se obrati ciganki, koja je i dalje ćutke stajala i gledala ispred sebe. Ali, u tom trenutku, stepenice stigoše do kraja, tako da je morala da siđe.

Peron je bio prazan. Voz je već bio otišao. Po dva crna otvora zjapila su sa svake strane. Dvanaest minuta do sledećeg voza, pokazivala su brojke na ekranu.

A onda je osetila lak dodir na laktu. Ciganka je stajala pored nje, ne dižući pogled. Šapatom izgovorene reči na stranom, ali sasvim razumljivom jeziku, ipak su odjekivale praznim peronom:

Preboji prag s katran. Možda pomogne. Pauza. I čuvaj ovo dete.

7 — CRVENO

To se nije dogodilo noću. To se nije dogodilo u vreme onih kišnih dana kada razlika između dana i noći nije jasno određena. Dogodilo se u sred bela dana i to, verovatno, najsunčanijeg i najtoplijeg koji je ona doživela. Imala je samo dvadeset godina i upravo je sama sebe prekorevala zbog odluke da po ovakvom danu obuče lanenu košulju sa dugim rukavima i farmerice.

Automobili su zujali oko nje i ona je hrabro prelazila ulicu, sve vreme gledajući levo-desno, dok je semafor iza njenih leđa vrištao „*Devojko, crveno je svetlo. Pazi!*“, a vetar uplitao njene smeđe kovrdže u okvir velikih crnih naočara na njenom licu. Kada je prešla na drugu stranu ulice, odjednom, kao po zapovesti, ispred nje se stvoriše stepenice koje vode u podzemni prolaz. Hladovina, obradova se ona i istog trenutka zavole urbanistu koji je projektovao ovaj deo grada kao da joj je rod najrođeniji. Obzirom da je prometnu ulicu prešla *na crveno*, ljudi na ivičnjaku su je gledali podozrivo i sklanjali joj se sa puta. Uvlačeći se u hlad prolaza, tan-

kim đonovima patika gazila je mikroskopska zrnca peska sa kamenog pločnika i zaključivala da je podzemni prolaz pust. Zastala je na kratko na malom horizontalnom platou i, uživajući u promeni temperature i odsustvu sunčevih zraka, okrenula se ka vrhu prolaza. Bleštavi pravougaonik nije narušavala nijedna nova silueta, a na drugom kraju, u pustom mračnom delu podzemlja skoro bešumno su funkcionisali valjci koji su gurali par pokretnih stepenica u mimohodu; jedne ka podzemlju; druge ka uličnoj vreći i nesnosnoj vrućini.

Naočarima kao uz pomoć rajfa ona začeslja svoju bujnu kosu i stade na metalni stepenik pokretnih stepenica koje vode ka podzemlju. Tada se iz njene torbe prigušenim tonom oglasio mobilni telefon.

Stigla mi je poruka, pomisli ona.

Zavukavši ruku u torbu prstima je vršljala po njenoj unutrašnjosti isto onako kao što to čine lopatice u bubnju za Loto. Puder; kreon; maskara; dezodorans; intimne maramice; bili su prevrtani u potrazi za stvarčicom bez koje današnji život ne bi mogao da se zamisli. Preturajući po torbi, perifernim vidom je primetila, na nekih dvadesetak metara ulevo

od sebe, mušku osobu na metalnom delu konstrukcije stepeništa pored zida.

Pokretne stepenice je nose dublje pod zemlju, dok ona ponosno vadi mobilni na preklap iz prevelike torbe sa dugačkim kožnim resama i rasklapa ga. Pre nego što će pročitati poruku ona bezazleno pogleda na ulaz u podzemni prolaz i zapazi kako se sa nejasnog horizonta između bleštavog pravougaonika i prvog stepenika prevlađuje tečnost, gusta poput kakve crvene farbe, i sliva se za njom niz stepenište. Stomak joj se uvi od neprijatnosti. Tek tada shvati da nema zvuka. Više ne oseća podrhtavanje sveta sa površine. Već se bila približila momku na skeli, za koga je upravo shvatila da, u stvari nije radnik održavanja, već grafiti majstor, ili već kojim imenom oni sebe nazivaju. Momak je zelenim bojom spreja uokvirivao žuta slova iscrtana na mermernoj podlozi. Kada je konačno vratila svoju pažnju na mobilni, shvatila je da je nema identifikaciju pošiljaoca poruke. Pročitavši tekst sa displeja aparata zabrinuto je podigla pogled.

Usne joj zadrhtaše. Pokretne stepenice stoje u mestu. Ona gleda u leđa grafiti majstora koji odbacuje konzervu spreja, skače na pokretne ste-

penice, one njemu bliže, i daje se u trk ka ulasku u podzemni prolaz. Nije uspela da mu vidi lice.

Dnevna svetlost je sasvim dovoljno osvetljavala deo zida na kojem je bio iscrtan grafit.

Devojka je netremice zurila u grafit ispisan na zidu od mermernih ploča i u neverici iščitavala ime: NIKOLA.

Ispustila je mobilni telefon: skotrljao se niz stepenište.

Učinilo joj se da boje ispisanih slova drhture i dobijaju treću dimenziju kao što to čini površina guste mase na temperaturi ključanja. Poput zakrivljenih histograma zašiljenih vrhova, boje su izranjale sve više i više iz svoje dvodimenzionalnosti i pružale se ka devojci koja, sada, iz ruku ispusti nezašniranu torbu koja ispuvraća svoju sadržinu po metalnim stepenicama. Vršci histograma zaustavili su se na samo nekoliko centimetara od devojčinog lica. Žutozelena drhturava masa ujedini se i načini cilindar koji poče da se okreće u smeru kazaljke na satu. Zelena boja se grupisala po obodu cilindra dok je žutu centrifugalna sila neumoljivo gurala ka periferiji. Devojka besprekornih crta lica i talasaste kose hipnotisano je zurila u poveći rotirajući cilindar.

Nikola je uskočila u unutrašnju oblast cilindra i nestala.

Rotiranje je prestalo.

Zelenkasti cilindar se vratio u stanje drhturave mase, a potom u, NI-KOLA, dvodimenzionalno ime ispisano od strane grafiti majstora.

Pokretne stepenice su se pokrenule istog trenutka kada je devojka uskočila u rotirajući cilindar. Negde u mraku, na metalnim stepenicama, sijao je displej mobilnog telefona na kojem je još uvek mogao da se počita tekst poslednje poruke.

„Devojko, crveno je svetlo. Pazi!“ , pisalo je.

Iz pravca ulice grimizna tečnost se ulivala u podzemni prolaz i slivala niz pokretne stepenice.

8 — RENATA

Kiša je padala ceo dan. Uveče se pretvorila u ledenu kišu. Ulice su opustele. Vozovi kasne. U podzemnoj stanici metroa samo jedna devojka. U ruci drži mobilni telefon. Šeta. Pokušava da nađe mesto gde ima signala. Džaba. Čak su i mobilni telefoni izgubili domet. Moraće da izađe gore na ulicu. Možda gore uspe da uhvati signal. Staje na pokretne stepenice. Telefon je i dalje mrtav. Stepenice su dugačke. Ulica daleko. Kao da se na trenutak upalila jedna crtica na telefonu. Stavlja ga na uvo ali ništa. Tišina. Lagano se penje. Na vrhu svetluca neon koji se prelama kroz led. Čuje se samo brujenje pokretnih stepenica. Kao da je sama na svetu.

— Kada bi bar ovaj telefon proradio — proleće joj kroz glavu.

Gore u daljini primećuje mušku siluetu. Žmarci joj se penju uz kičmu. Nepoznati muškarac joj se približava na stepenicama koje idu na dole. Instiktivno pravi korak u nazad ali shvata da će pasti. Električna sprava je neumoljivo nosi ka njemu. Sve mu je bliže i bliže.

— Šta on to radi? Hoda u nazad i nešto crta po zidu. Ima sprej. Hoće nešto da napiše.

Već mu je sasvim blizu. Pogledi im se ukrštaju. Kao da vidi sebe u njegovim bistrim plavim očima.

— On i ja zagrljeni. To bi bila harmonija. Balans. On ovako plavook sa svetlom kosom nalik slami i ja.

Renata...napisao je moje ime.

Kiša je padala ceo dan. Uveče se pretvorila u ledenu kišu. Zatvoreni fijaker me dovozi do vile Hadži Popovića. Iznosim drvenu kutiju sa bojama i štafelaj. Otvara mi debeljuškasta sluškinja.

— Vi ste gospodin slikar?

— Da ja sam.

— Gospođa je u sobi. Čeka vas. — uz kikut nestaje u hodnicima meni nepoznate kućerine.

Ulazim u sobu. Ispred mene mlada žena spava na dvosedu. Pokrivena je tankim ćebetom. Telo kao u nekom polu grču. Neudobni položaj joj uopšte ne smeta. Kao da spava na čarobnom ležaju. Ležaju na kom je nemoguće ostati budan. Najrađe bih legao pored nje.

Bolje bi mi bilo da rasklopim štafelaj. Dobio sam četiri dukata. Dobiću još dva ako gospodin Hadži Popović bude zadovoljan mojom slikom. Naručio je akt svoje supruge. Kočijaš mi je objasnio da to treba da bude jako lepa slika. Gospodin namerava da je drži iznad kreveta u svojoj spavaćoj sobi.

Čija je umetnost? Čija je lepota? Onih koji imaju para da je kupe. Najrađe bih besplatno slikao po ulicama, zidovima, ogradama. Na taj način bih oslobodio umetnost. Na taj način bih oslobodio lepotu ove devojke. Lupkam dok nameštam štafelaj.

Probudila se. Gleda me sva u čudu. Kao da vidim sebe u njenim bistrim crnim očima. Kristalno jasno vidim sliku koju bih do savršenstva

naslikao. Ona i ja zagrljeni. To bi bila harmonija. Balans. Ona ovako misteriozna, crna i ja plavook sa svetlom kosom nalik slami.

— Gospođo Hadži Popović ja sam... — ostajem bez teksta.

— Renata. Zovite me Renata.

Nikada ja neću osloboditi tvoju lepotu Renata...razmišljam dok ugljem počinjem da skiciram obrise njenog tela.

9 — ZNAK

O, Bože, ako postojiš, daj mi neki znak! Kako da verujem u tebe kada je ceo moj život obična greška? Promašaji i nesporazumi, neuspesi i pogrešne procene... 'Anita, stanarina za novembar mi nije plaćena', 'Anita, nisi položila kolokvijum', 'Anita, odlučio sam da raskinem sa tobom'... Zar ovu bedu i jad treba zvati životom?

I kako da poverujem da je Bog dobar, da štiti i voli slabe i nemoćne? Radije ću ovako — da mislim da ga nema, da smo prepušteni sebi samima... bespomoćni, kao lišće nošeno vetrom. Jer, Bože, ako te ima, daj mi neki znak... ubedi me da postojiš. Eto, za promenu, obraduj me nečim lepim. Učini da i mene neko zavoli... pa ću poverovati da postojiš i da mi želiš dobro.

Ili... ili budi bar jednom fer i priznaj da si zao. Da mrziš nas, ljude... Uništi sve, učini da me nema. Samo napred! Šta čekaš? Istrpeću kratku patnju, radije nego ovo lagano umiranje... Jak bol u grudima, ubrzano, zaludno disanje... jedan maleni infarkt i kraj svih muka.

Hajde! Ubedi me da postojiš!

Pokaži svoje pravo lice!

Daj znak!

Ledeni vetar uzvitla zgaženo lišće prema ustima podzemnog prolaza. Krhka devojka nesigurno pruži nogu ka pokretnim stepenicama, namerna da siđe u duboki mrak pred sobom. Pogleda u naspramne stepenice koje su izranjale iz tame i nosile samo jednu osobu. Mladić njenih godina, očiju postišeno uprtih u nju, držao je bočicu spreja. Na zidu iza njega još uvek se cedila boja sa ispisanih slova:

A N I T A

Devojka ga pogleda ustreptalo i vrati nogu nazad.

*

— Bako, bako, pričaj nam kako ste se ti i deka upoznali!

— Jeco, ne budi dosadna, znaš da je doktor rekao da baka mora da odmara.

— Neka, Marko, pričaću vam... volim da se prisećam mladosti.

— Da li si ga ti, bako, poznavala i pre tog susreta u podzemnom prolazu?

— Nisam, Jeco, ali sam ga viđala na fakultetu. Pričalo se da je čudan, da se ni sa kim ne druži. Strani student, u nepoznatom gradu...

— I da ga tada nisi videla kako ispisuje tvoje ime, nikada ne bi saznala da je zaljubljen u tebe?!

— Da, taj susret je bio prekretnica u mom životu. Bila sam očajna, bez nade. A onda sam te večeri shvatila da Bog postoji, da nismo sami. Postoji i dobar je, brine o nama i voli nas. Nije me sramota da to priznam. I svakome to govorim s ponosom jer me je darovao svojom milošću.

— Dekla ne veruje u Boga, kaže da je život obična glupost i greška i da...

— Da, da, malena, dekla stalno pominje greške kako bi opravdao sopstvene neuspehe. Nije u stanju da shvati dobrotu i plemenitost našega Tvorca. Žalim ga ... zbog toga sam svih ovih godina prelazila preko njegovih mana.

— Kao kada si mu opraštala što pije?

— Kako da mu ne oprostim? Kad god sam pomišljala da ga ostavim setila bih se kako me je postićeno gledao tog dana, kako je, kao dete uhvaćeno u krađi, oborio pogled i pocrveneo. Bio je zaljubljen u mene, ispisivao je kradom moje ime, a nikada nije imao smelosti da kaže da me voli. Čak i kada se pijan vraćao kući i tukao me, ja sam u njemu videla samo zbunjenog dečaka.

— Deko se kockao i trošio puno para... i imao ljubavnice... bar tako kažu...

— Marko, ne uznemiravaj baku tim ogovaranjima! Sve su to obične laži!

-Ne, deco, istina je... ali sve što sam zbog njega trpela bilo je sitnica u odnosu na uzvišenost saznanja da Bog postoji i da brine o nama, o meni.

— Uh, ne razumem baš najbolje... Živela si teško, patila svih ovih godina... a i dalje taj susret na stepeništu smatraš najsrećnijim trenutkom svog života?

— Tako je, Jeco. Još uvek se sa radošću sećam svega, svakog detalja, mirisa, zvuka... Znam oblik svakog slova mog imena kojeg je on napisao...

Pamtim boju zida, svaku mrlju na njemu... Neko je ranije našarao 'Beograd je najlepši', a drugi je dopisao 'Zemun'... a ispod... ispod je krupnim slovima pisalo moje ime!

— Bako?!

— Kaži, Marko.

— A kako se ono zove grad u kom je deka rođen?

— ATINA, glavni grad Grčke. Zašto pitaš?

— A deka se penjao... s desna na levo... od dole naviše? I ispisivao slova... jedno po jedno?

Starica zadrhti. Patnje i odricanja, posvećenost Bogu... u trenu behu izbrisani užasom besmisla i spoznajom da smo sami, da nam niko neće pomoći.

A onda oseti oštar bol u grudima i ubrzano, zaludno disanje.

10 — FIONA

Fiona je s nelagodom zakoračila na pokretne stepenice koje su vodile u utrobu ispod Vukovog spomenika. Iako je redovno koristila ovu stanicu, uvek bi iznova osetila uznemirenje, kao kod prvog puta, kada su je ogromnost i strmost stepenica gotovo naterale u panični strah.

Gužva je bila uobičajena u ovo vreme, desetak minuta pre nailaska voza. Gotovo cela traka za spuštanje bila je ispunjena ljudima, za razliku od one druge, koja je zvrndala prazna. Zato je i zapazila mladića na drugoj strani, kako balansira na tankoj ivici iza trake za uspon, gotovo da visi držeći se za nešto u gornjem delu zida i levom rukom, sprejem, šara po zidu.

Zapravo, svi iz trake su gledali nesvakidašnju pozu i posvećen ispisivački rad. Nije bilo drugih grafita oko stepenica, po zidovima od vrha do dna, zasigurno zbog zaista nezgodnog položaja u kome se to moglo raditi. U trenutku dok je prolazila pored, Fiona spozna da je upravo završavao ispisivanje njenog imena: FIONA. Kakva neobična stvar, gotovo da je izgovorila glasno. Ona je mislila ne samo da je jedina osoba u celom gradu

sa ovakvim imenom, već da niko nema pojma da takvo ime uopšte postoji. A sada, čovek poput pauka priljubljen iznad pokretnih stepenica iscrtava zelenim sprejem upravo njeno ime, jasno i nedvosmisleno, slovo po slovo.

„Gle, moje ime“, reče devojka nekoliko stepenica iza nje, gurkajući svoju drugaricu i pokazujući joj na zid pored koga su upravo prolazile.

Fiona se trže. Kako je to moguće, dve Fione na jednim stepenicama, tek nekoliko koraka udaljene. Fiona je pogledala tu drugu Fionu; nije joj bila nimalo nalik, nešto viša od nje i punačkija, sa crnom kratkom kosom, potpuna suprotnost njoj.

Stepenice su ih munjevito nosile ka dnu. Fiona je grozničavo razmišljala šta da uradi, da li da zaboravi na sve, da li da odmah priđe devojci i upozna se ili da je samo neopaženo prati dok ne smisli šta će.

Na dnu je odmah napravila nekoliko koraka u stranu i gledala šta će uraditi njena imenjakinja. Ona je, sa svojom drugaricom, stala odmah do nje. Trebalo je ući na preron. Fiona se okrenula stepenicama koje vode nagore i potražila mladića sa sprejem. Nije ga bilo, a skroz na vrhu, stajao je neko ko je mogao biti on i posmatrao ih, njih dve Fione. Udaljenost je bila ogromna, ali Fioni se činilo da gleda direktno u njih.

Okrenula se drugoj Fioni, napravila nekoliko koraka da stane tačno ispred nje, gotovo ušla u prostor između te druge Fione i njene drugarice i rekla: „Fiona?“

Pogled nerazumevanja.

„Ti si Fiona?“ ponovila je.

Devojka se uvrnuto nasmejala i pogledala u svoju drugaricu.

„Mora da si me pomešala s nekim“, najzad je rekla.

„Ali... gore na stepenicama, mladić je ispisao ime na zidu, rekla si nešto u stilu: Gle, piše moje ime.“

Devojka ju je već počela zagledati čudno.

„Šta je ovo, skrivena kamera?“

Fiona se nasmešila. To bi bilo dobro rešenje.

„Moje ime je Marina. Momak je ispisivao to ime na zidu.“ Onda joj je pogled odlutao na zid u tunelu, s druge strane šina... „Eno, i tamo piše Marina, očigedno mu je to omiljeno ime.“

Pokazivala je rukom i Fiona se okrenula... knedla joj zastade u najednom osušenom grlu. U polumraku suprotnog zida, velikim zelenim sprejem pisalo je Fiona.

Marina povuče drugaricu za ruku: „Šta piše na onom zidu?“

Ova pogleda i poče da kruži glavom kao da traži natpis.

„Šta piše?“ ponovi Marina.

„Ništa.“

„Mene ste našle da zajebavate, a? Vas dve se znate?“

Fiona je kao opčinjena gledala u slova.

Iz tunela se osetilo snažno strujanje vazduha, a zatim je pristiglo i kloparanje. Voz je ulazio u stanicu.

Marina i drugarica požuriše na izlazni peron, a Fiona ostade, zbunjena i pomalo uplašena. Ako ovo nije bila Skrivena kamera, šta onda jeste. Ponovo je pogledom potražila mladića na vrhu stepenica i bio je tamo. Najednom, Fiona je dobila ludu ideju da umesto u voz, krene u poteru za mladićem i sazna šta se ovde događa. Pomerila se u stranu da je masa ne bi ponela ka peronu i izmakla na stepenice za uspon. Krajičkom oka bacila je pogled ka natpisu na zidu, ali tamo ga više nije bilo. Fiona oseti bol zu glavi, čistu zabrinutost za razum koji očigledno gubi.

„Gle, neko je napisao moje ime“, čula je neku devojkicu kako izgovara pokazujući na prazan zid.

Fiona je već grabila stepenicama ka gore. Uznemirena, uplašena, zbunjena... nije se uopšte začudila što natpisa nigde nije bilo, sve vreme je bukljala u zid i ne beše ni kapljice zelene boje. Nije je čudilo ni to što je mladić nije sačekao na vrhu, niti je uspela da ga pronađe obilazeći sve, čak i park iznad.

Dvadesetak minuta kasnije, pomalo uznemirena krenula je nazad, prvo do biletarnice da se obavesti kada je sledeći voz.

Šta je ovo bilo, dođavola, ponavljala je u sebi dok je čekala da se osoba na informacijama pojavi. Mogla je da razume da se neko poigrao njenim neobičnim imenom i čak pripremio celu ovu ujdurmu, ali kako su onako brzo i temljito obrisali svaki trag zelenog spreja.

Na kraju je shvatila da minuti prolaze i da šalterske službenice nema. Iza nje se stvorio red, ljudi su negodovali kao da je ona kriva za to.

Najzad, službenica se pojavila, žena je prišla do šaltera i ne sedajući, uzbuđenim glasom rekla: „Nema danas više vozova, desila se nesreća, voz je malopre iskočio iz šina, ima mnogo poginulih...”

Fiona zatvori oči u jezivom trenutku spoznaje koja imena je mladić ispisivao.

11 — TEFTER

Imam dvadeset godina, neudata sam, čelo mi se izbobalo kao škobalj u mrestu, i zovem se Tefter. Mislim, Tefter. Jebem ti sreću! Roditelji su tome kumovali. Naškrabali su oni, brale, u tefterić jedno stotinu imena; tri dana su se svađali, prepirali oko toga koje ime da mi daju, sve dok majka nije iščupala tefterić iz očevih ruku.

„Jebo te tvoj tefter, da te jebo!“ vrisnula je, sva u raspoloženju 666/999.

„Tefter...!“ uskliknuo je otac.

„Tefter,“ ponovila je majka.

Tada su me (zamišljam) pogledali. Očima punim ljubavi. Retardirane sudbine. Ponovili su, zajedno:

„Tefter.“

Tako su nekonvencionalni roditelji dali ime svojoj kćeri. Glupost je, reče neko, neuništiva. A ja uvek razmišljam o glupim stvarima kad se vraćam s posla.

Tačno u pola šest sam pred železničkom stanicom; spuštam se niz stepenice i posmatram crnokosog momka što korača ispred mene. Lepuškast je, nalickan, izgleda kao da je svaku dlaku na glavi nameštao sat vremena. Nosi crvene starke, fura *laid back* fazon, a ustvari se plaši starosti. Možda o istoj uopšte ne razmišlja; ispod jakne sigurno nosi čokančić rakije.

Baš palamudim, zar ne? Ustvari, volim posmatrati ljude. Obožavam da razmišljam o njima, njihovoj sudbini, ustrojstvu, staležu, imetku, poslu kojim se bave. Svakom prolazniku lepim epitete kao etikete. Stvaram savršenu sliku njihovog života. Kad bi samo znali kakve bubice žive u mom umu (Čokančić rakije, ej! Kako mi to samo pade na pamet?)...

Zastajem na odmaralištu i puštam lepotana da ide svojim putem. Prelećem pogledom preko mase, čekam, grickam *Snickers*. Posmatram prosjake zamotane u rite kako spavaju ili pružaju ruku da im neko udeli koji dinar ne bi li kupili flašu piva ili rakije (ne, prosjaci nikad ne kupuju hleb). Njima ne smeta kad neko bulji u njih; smeta im samo kad im ignorišete molbe za flašom rakije. Nastavljam sa posmatranjem.

Čiča sa leve strane je sigurno bio profesor matematike. Bradat, ogrnut pocepanom vijetnamkom unezvereno gleda narod koji cirkuliše i mr-

mlja neke brojeve. Čovek naslonjen na stubište je propali bogatataš, tu dvojbe nema; primeti se to iz njegovog stava, gordo ispružene ruke kojom prosi. Dama kojoj se godine ne mogu odrediti zbog prljave spoljašnosti smrdi kao tvor. Vonj što se širi potvrđuje moje sumnje; žena verovatno vrši nuždu na tom stepeništu. Pored nje je plavooki mladić obučen u drečave boje, musav. Za razliku od drugih, ovaj mi uzvraća pogled; vidi se da je tek stao na kolotečinu prosjačkog života. Pretura po raskupusanom torbaku kraj sebe i izvlači sprej. Ustaje, okreće se ka zidu i ogromnim slovima ispisuje šest slova.

Na zidu piše: TEFTER.

Zaintrigirana, prilazim.

„Šta vam znači ‘tefter’?“

„To je vaše ime,“ odgovara.

„A otkud znate kako se ja zovem?“

Mladić primiče svoje lice i zaverenički šapuće:

„Zato što vam to piše na čelu.“

„Piše mi na čelu, a?“

„Da.“

Vidim, nije dobar s glavom. Sležem ramenima i pružam mu pedeset dinara. Prljavim rukama uzima novac i ponovo govori, ovog puta iz sveg glasa.

„Zato što vam piše na čelu!“

Potom se smeje, grohotom. Počinje da trči gore-dole niz stepenice. Ponavlja reči kao mantru.

„Zato što vam piše na čelu! Zato što vam piše na čelu!“

Upire prstom u mene i nenadano, svi prolaznici zastaju. Skreću pogled u pravcu njegove ruke i kao jedan počinju da se cerekaju.

„Hahahah, TEFTER, hahaha!“

Laktovima gurkaju jedni druge, kao da dele dobru šalu. Prave obruč oko mene i prilaze.

„Šta želite?“ pitam, pokušavajući da uzmaknem. Ne odgovaraju. Nastavljaju da se keze.

Kao jedan vade flomastere iz revera. Pružaju ruke i cepaju odeću sa mene, ljigavim prstima stišću moje obnažene grudi. Bradati prosjak flomasterom piše nešto po mom trbuhu.

„Dva i dva su četiri, plus pedeset i šest...hm, šezdeset...Da, taakkoo...“, mrmlja sebi u bradu i nastavlja da šara.

Niko ne obraća pažnju na moje vrištanje. Flomasterima škrabaju po mom telu, čas uzvikujući „Tefter! Tefter! Tefter!“, čas šapućući nekakve formule, rečenice, brojeve što ne smeju zaboraviti. Jedna ženska vadi ogledalo i primiče ga mom licu. Dok gubim svest, razmišljam o onom što mi piše na čelu. Shvatam. Ja sam tefterić.

* * *

Narod prolazi, ne obraća pažnju na prosjake.

Musavi mladić sedi na odmaralištu. Posmatra. Njegov plavooki pogled je predatorski; u rukama vrti bocu spreja.

Čovek altruističnih poriva mu prilazi i daje novčanicu od stotinu dinara.

Mladić ustaje i okreće se prema zidu. Sprejem ispisuje nekoliko slova. Potom počinje da se cereka. Na čelu čoveka altruističnih poriva izbija reč napisana na zidu. Prolaznici, kao hipnotisani, staju u red.